

Universitats 360

Ecosistemes educatius distribuïts i connectats d'aprenentatge

UNIVERSITATS 360

**Ecosistemes educatius
distribuïts i connectats
d'aprenentatge**

Irene González-Ceballos

Marc Baig

Moisés Esteban-Guitart

(Coordinadors)

Documenta
Universitaria

Dades CIP proporcionades per la Biblioteca de la UdG

CIP 37.012 UNI

Universitats 360 : ecosistemes educatius distribuïts i connectats
d'aprenentatge / Irene González-Ceballos, Marc Baig, Moisès
Esteban-Guitart (coordinadors). – Girona : Documenta
Universitaria, 2023. – 74 pàgines : il·lustracions ; cm
Conté: La creació d'ecosistemes educatius en l'àmbit universitari.
Algunes bases teòriques i conceptuals / Marc Baig, Irene González-
Ceballos, Moisès Esteban-Guitart ...
ISBN 978-84-9984-661-3

I. González-Ceballos, Irene, editor literari II. Baig, Marc, editor literari
III. Esteban Guitart, Moisès, 1981- editor literari IV. Contenidor de
(Obra): Baig, Marc. Creació d'ecosistemes educatius en l'àmbit universitari.
Algunes bases teòriques i conceptuals 1. Ensenyament – Innovacions

CIP 37.012 UNI

No es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades per altres persones que no siguin les propietàries dels drets. És la llicència més restrictiva ja que només permet que altres persones es descarreguin l'obra i la comparteixin amb altres sempre i quan en reconguin l'autoria, però sense fer-ne modificacions ni ús comercial.

Universitat de Girona

Projecte promogut per la Facultat d'Educació i Psicologia amb la col·laboració i participació de la Facultat d'Infermeria, la Facultat de Medicina, la Facultat de Dret, l'Escola Politècnica de la Universitat de Girona, la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica i la Xarxa Educació 360 - Educació a temps complet.

Revisió lingüística: Manel Peris

© de la imatge de la coberta: D Koi, *A white antenna with many small balls* (<https://unsplash.com>)

© dels textos i les imatges: els autors

© d'aquesta edició: Documenta Universitaria

ISBN: 978-84-9984-661-3

DOI: 10.33115/b/9788499846613

Girona, 2023

Índex

Presentació.....	9
Montserrat Vilà Suñé	
La creació d'ecosistemes educatius en l'àmbit universitari. Algunes bases teòriques i conceptuals	9
Marc Baig, Irene González-Ceballos, Moisès Esteban-Guitart	
Experiència 1: TFG 360 al Grau en Pedagogia	25
Jordi Feu Gelis, Narcís Turon Pèlach, Edgar Iglesias Vidal	
Experiència 2: Pràcticum i TFM 360	29
Albert Quintana, Moisès Esteban-Guitart	
Experiència 3: Cocreació de continguts amb Motiv-ARCHE.....	33
Núria Gascons, Laura Coris, Juan Camilo González, Ramon Fabregat, Teodor Jové	
Experiència 4: Projecte Mirall.....	39
Carles Rostan Sanchez, Anna Viñolas i Ramisa, Pilar Albertín i Carbó	
Experiència 5: Identificació de necessitats del territori des del Vicerectorat de Territori i Compromís Social	43
Sílvia Llach Carles	
Experiència 6: Formació conjunta amb la Subdirecció de Promoció de la Salut de la Generalitat.....	47
Dolors Juvinyà Canal, Carla Casals Alonso, Carme Bertran Noguer, Angelina González	

Experiència 7: <i>Biblioteca't</i> . ApS a l'assignatura Dinamització de la Biblioteca Escolar	51
Mariona Masgrau Juanola	
Experiència 8: Experiència d'Aprenentatge-Servei dels estudiants del Grau en Infermeria als instituts de formació de secundària.....	55
Maria del Carmen Malagon Aguilera, Glòria Reig Garcia, Marta Roqueta Vall-Ilosera, Belén Pérez Jiménez	
Experiència 9: <i>Duel de Pissarres</i> . Lliçó interdisciplinària d'anatomia.....	59
Joan San Molina, Pep Admetlla, Xavier Xifró	
Experiència 10: L'aplicació de l'ABR i processos de cocreació als estudis d'educació	63
M. Rosa Terradellas Piferrer	
Experiència 11: Proposta d'activitats de coneixement del medi vinculades a l'itinerari de la vall de Sant Daniel	67
Raquel Heras Colàs, Sílvia Teixidor Tuña	
Experiència 12: <i>Our Storytelling Circle</i> . El servei comunitari dins la formació de mestres d'anglès.....	71
Julie Waddington	

Aquest llibre és el resultat del projecte Universitats 360. Ecosistemes educatius distribuïts i connectats d'aprenentatge, promogut per la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG, amb el suport i col·laboració de la Facultat de Medicina, la Facultat d'Infermeria, la Facultat de Dret i l'Escola Politècnica Superior de la Universitat de Girona, finançat per la Universitat de Girona en el marc de la convocatòria competitiva del Programa d'Impuls per a la Innovació Docent i Millora de la Qualitat de la Docència. Model UdG21.

Presentació

Montserrat Vilà Suñé

Degana de la Facultat d'Educació i Psicologia
Universitat de Girona

El text que tenim a continuació presenta dotze experiències d'ensenyament-aprenentatge que s'han portat a terme en el marc del projecte Universitats 360. Ecosistemes educatius distribuïts i connectats d'aprenentatge, un projecte que ha estat promogut per la Facultat d'Educació i Psicologia de la UdG, amb el suport i col·laboració de la Facultat de Medicina, la Facultat d'Infermeria, la Facultat de Dret i l'Escola Politècnica Superior de la Universitat de Girona, i finançat per la Universitat de Girona en el marc de la convocatòria competitiva del Programa d'Impuls per a la Innovació Docent i Millora de la Qualitat de la Docència. Model UdG21.

Com a facultat promotora volem posar en valor el projecte atenent dues raons de pes: la primera, relacionada amb el model Educació 360 a la universitat, i la segona, amb la innovació docent de caràcter interdisciplinari a la universitat.

Educació 360 a la universitat

Educació 360 és una iniciativa educativa, social i política que entén la comunitat i el municipi com un ecosistema educatiu local, capaç de connectar els aprenentatges que es produeixen en tots els temps i espais de la vida de les persones. Inicialment, la Diputació de Barcelona, la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica (FMRPC) i la Fundació Jaume Bofill van impulsar i presentar públicament l'aliança Educació 360 l'any 2018. Actualment, la xarxa consta de més de 300 agents adherits entre ajuntaments, centres educatius, grups de recerca, entitats, associacions i fundacions. La proposta es basa en la connexió de tots els aprenentatges que es donen en els diferents temps i espais lectius i no lectius, així com la interrelació dels diferents agents socials, educatius i comunitaris que treballen al territori (ajuntaments i ens locals, xarxes de centres educatius, associacions de mestres i educadors, entitats de lleure i del tercer sector social, cultural i esportiu de Catalunya, i grups de recerca de les universitats).

La promoció d'experiències d'Educació 360 arreu del territori català és un fet evident, tant pel que fa a l'extensió i abast de la tipologia d'experiències (activitats extraescolars, de vacances, el temps de migdia i en àmbits com l'artístic, l'esportiu, el lúdic, de lleure, tecnològic, etc.) com per l'increment progressiu d'agents implicats (avui, es compten més de 120 ajuntaments i més de 30 centres educatius, així com 8 consells comarcals). La universitat és un agent més de la comunitat, i en aquest sentit, l'any 2019 des de la Facultat d'Educació i Psicologia (FEP) i l'Institut de Recerca Educativa (IRE) s'ha promogut un Grup de treball 360, format per una desena de professores i professors, on es discuteixen i dissenyen col·laboracions amb Educació 360 (a través de la Xarxa E360 Comarques Gironines). En aquest sentit, en l'àmbit docent s'han iniciat les primeres experiències de pràctiques i treballs finals de grau vinculats a projectes 360, i en l'àmbit de la formació, un determinat professorat de la Facultat ha participat com a assessor de projectes del territori. Alhora, el juliol de 2021, es constitueix el Consell de l'Educació 360 de les comarques gironines i entre els agents que en formen part hi ha també representació de la universitat (Campus de Cohesió Social, IRE i FEP). Cal dir que des dels seus inicis l'aliança Educació 360 ha tingut el suport i la implicació del professorat de la Facultat d'Educació i Psicologia, participant tant en

l'inici de l'aliança com en les diferents convocatòries, documents i jornades que s'han anat proposant.

Aquest Projecte Universitats 360 és, doncs, un pas més en aquesta dimensió de la implicació i compromís de la universitat per l'avenç cap aquesta mirada 360, un pas en la identificació, promoció i difusió de dotze experiències d'ensenyament-aprenentatge de la UdG que suposen una vinculació, extensió i col·laboració amb el territori, amb l'entorn més immediat, en concert amb escoles, instituts, serveis i equips interdisciplinaris de l'àmbit socioeducatiu, ajuntaments, activistes i artistes, professionals de l'administració educativa, del medi ambient, del patrimoni cultural, de la salut, etc. Vincles i col·laboracions que en base a pràctiques reals afavoreixen que les experiències d'aprenentatge siguin significatives, tinguin sentit i impacte personal i social per aprenents, professorat i context comunitari.

Innovació docent de caràcter interdisciplinari a la universitat

El projecte Universitat 360 té també una segona dimensió de valor remarcable i que cal intencionadament fer evident. Tal com succeeix en les etapes educatives no universitàries, l'evolució complexa i molt canviant dels models socials, polítics i econòmics exigeix una acció transformadora que ajusti els plans formatius universitaris i la seva forma de desplegar-se i de concretar-se. I, des del punt de vista docent i metodològic, això agafa encara més força i esdevé més exigent si ens fixem especialment amb les noves formes de ser, pensar i viure de l'estudiantat. Així, els escenaris socials, econòmics, polítics, tecnològics i mediambientals amb què convivim demanen superar, per un costat, iniciatives tancades i d'esquenes al territori i, per l'altre, la rigidesa de les disciplines acadèmiques, àmbits o camps de coneixement. Perquè els nostres aprenentatges i els aprenentatges de l'estudiantat a la universitat siguin motor de canvi, la realitat complexa i multidimensional ens exigeix noves mirades interdisciplinàries que assegurin un impacte real en la comunitat.

Interdisciplinarietat que es relaciona íntimament també amb la innovació docent. Una innovació docent que no fa referència solament a la qüestió de com ensenyar, sinó que es tracta d'un procés col·lectiu (com a institució d'educació superior en aquest cas) i personal (com

a docents) amb relació a com entendre l'educació i allò que succeeix en els espais d'ensenyament-aprenentatge; és a dir, que fa referència a la transformació de les pràctiques associada a un replantejament del que entenem que demana la docència universitària avui: una formació d'alta qualitat en la mesura que contribueix a la comunitat amb ciutadans crítics i aprenents autònoms capaços de ser actius en la transformació social que exigeix el compromís amb els valors que dignifiquen la condició humana.

En aquest sentit, doncs, el projecte Universitats 360 respon alhora al plantejament interdisciplinari i d'innovació docent en l'àmbit de l'educació superior: dotze experiències que es presenten des de camps disciplinaris afins i no tan afins, entre àmbits acadèmics i professionals, i dotze experiències que, des de la mirada 360, aposten per metodologies actives de molt diversa índole, que fan de l'aprenent i el context els protagonistes. Totes elles són propostes amb poder per il·lustrar vies d'avenç cap a, com diuen els autors d'aquest text en la Introducció, una universitat connectada per dins amb l'estudiantat i, per fora, amb altres espais, agents i temps socials, educatius i comunitaris.

Vull acabar amb un reconeixement, en primer lloc, a totes aquelles persones que han participat en les experiències que es presenten, professorat i professionals i també agents del territori; tots ells hi han posat expertesa, temps i compromís i és justa una felicitació sincera. En segon lloc, també és absolutament necessari reconèixer i agrair a les facultats de Medicina, Infermeria, Dret, a l'Escola Politècnica Superior, i a la Universitat de Girona per la implicació i dedicació en el desenvolupament del projecte. I, per acabar, un reconeixement i felicitació a Moisès Esteban per liderar i coordinar el projecte amb convicció, ferma i solvència; així com als seus estrets col·laboradors, Irene González-Ceballos i Marc Baig.

La creació d'ecosistemes educatius en l'àmbit universitari

Algunes bases teòriques i conceptuals

Marc Baig
Irene González-Ceballos
Moisés Esteban-Guitart

Institut de Recerca Educativa
Universitat de Girona

Segons dades del Ministeri d'Universitats (2022) en els darrers deu anys s'ha incrementat notablement el percentatge total de persones que han accedit a la formació universitària. Per altra banda, diferents autors han notat la necessitat de replantejar la universitat en el segle **XXI** degut a profunds canvis socials, tecnològics, culturals i professionals (Álvarez y López, 2011; Civis et al., 2023; Martínez-Lirola, 2018; Schmidt, 2010). En aquest sentit, s'ha posat de manifest la necessitat d'utilitzar metodologies d'ensenyança-aprenentatge actives, també a la universitat, ja presents en altres àmbits educatius, que posin el focus en els processos d'aprenentatge dels estudiants i no en la mera transmissió de coneixements (Jiménez, 2018; Marín et al., 2019). De fet, Dewey (2004) ja reconeixia les virtuts d'aquelles iniciatives que

permetien *aprendre fent*, sobretot quan les activitats servien per resoldre els problemes i les necessitats de la comunitat dels participants a través de situacions reals i autèntiques, ja que això facilita aprenentatges amb un major sentit i valor personal (Coll et al., 2020). Això requereix d'una major vinculació entre la universitat i el seu entorn.

En aquest sentit, s'ha suggerit la necessitat d'afavorir la creació d'ecosistemes educatius en l'àmbit de l'educació superior per enriquir els processos d'ensenyança i aprenentatge. Civís i Díaz-Gibson (2021) defineixen aquesta noció com a «un conjunt d'agents socioeducatius d'un territori —formals, no formals i informals— que treballen de forma interconnectada compartint objectius educatius» (p. 470). Aquest enfocament aposta per connectar els recursos i oportunitats d'aprenentatge que ofereix un determinat territori, a partir de l'articulació de xarxes d'intercanvi i col·laboració entre diferents agents i entitats que coparticipen tant en el disseny com en el desenvolupament d'activitats educatives (Collet i Tort, 2017; Vila i Esteban-Guitart, 2017). Per tant, es tracta d'incorporar els diferents agents, temps i espais socials, educatius i comunitaris per on transiten els aprenents, per crear iniciatives genuïnes d'aprenentatge que permetin a la universitat obrir-se al seu entorn i tractar de solucionar o minimitzar problemàtiques d'àmbit local. De fet, el context de pandèmia ha evidenciat que la col·laboració és un element imprescindible per donar resposta als reptes socials i educatius del present i promoure la igualtat d'oportunitats (Iglesias et al., 2022); i també que la universitat —com a actor crític de l'ecosistema educatiu— ha d'exercir de node o *hub* operatiu per tal de mobilitzar tot el capital social present al territori i desenvolupar processos d'interdependència positiva (Civís et al., 2023).

Per tant, l'educació en totes les seves etapes i àmbits d'acció necessita nous plantejaments per posar-se al servei dels ciutadans del present i futur i esdevenir un marc de referència per a la democratització de les societats. Concretament, la funció de la universitat hauria de considerar l'exercici de la ciutadania, que inherentment implica la materialització de l'esperit crític, i posar els aprenentatges teoricopràctics al servei de la comunitat i del seu desenvolupament sostenible (Goddard, 2009; Luque, 2019; Montaldo, 2020). Però, per transitar en aquesta direcció, en primer lloc hem de considerar enfocaments que tinguin en compte tots els canvis sociotècnics que s'han produït en els darrers anys i que han provocat noves formes d'aprendre i de relacionar-se amb el coneixement i les persones. Concepcions com la de *modernitat líquida* (Bauman, 2003),

societat mòbil-cèntrica (González-Patiño i Esteban-Guitart, 2014) o *societat de l'acceleració* (Rosa, 2016) il·lustren bé aquest canvi de paradigma que estem experimentant.

En aquest sentit, i si ens emplacem en una interpretació de caràcter vygotskià, podem afirmar que s'ha produït un nou ordre vigent a causa d'una acumulació sense precedents de nous símbols, instruments i artefactes mediadors que regeixen inexorablement el nostre dia a dia en societat. Per tant, aquest canvi de paradigma quant a l'acumulació exponencial de capital historicocultural ha de venir acompanyat d'una actualització metodològica de les pràctiques educatives que promoguin i facilitin processos d'alfabetització social amb sentit i valor personal. En aquesta direcció, concepcions com l'*aprenentatge connectat* (Esteban-Guitart et al., 2020; Ito et al., 2013) o l'*aprenentatge profund* (Esteban-Guitart i Gee, 2020) il·lustren nítidament els diferents contextos d'aprenentatge o afinitat (físics i digitals) presents en la vida dels estudiants, la interrelació que es pot establir entre ells i els mitjans, processos, artefactes, agents i emocions que participen a l'hora de cocrear experiències significatives d'aprenentatge. És a dir, la vinculació emocional amb una causa o projecte compartit i construït socialment al llarg del temps i que promou nous interessos en diferents contextos d'afinitat connectats, pot representar —com a intencional, conscient i social— el domini de noves estratègies o instruments que construeixin aprenentatges (Gee i Esteban-Guitart, 2019).

Així doncs, i tal com està començant a succeir en les primeres etapes de l'educació formal, la universitat també requereix d'un procés de transformació urgent que adapti els plans de formació a les noves formes de vida i d'aprenentatge dels seus estudiants. En aquest sentit, Coll (2013a) planteja, dins la metàfora de la «nova ecologia de l'aprenentatge», tres reptes que ha d'assumir l'educació formal del present, a saber: a) la reubicació de les diferents institucions en una xarxa més àmplia de contextos d'activitat que ofereixi als estudiants noves oportunitats, recursos i instruments per aprendre; b) la personalització de l'aprenentatge i, c) la formació d'aprenents competents. Tot i que en un primer moment aquests objectius no estaven concebuts per a l'educació superior —o almenys no explícitament— ens sembla pertinent, per la seva rellevància i abast, considerar-los també en l'àmbit de les pràctiques universitàries actuals.

Si considerem tot el que hem exposat anteriorment, ens sembla que hi ha algunes concepcions que de forma implícita han estat sempre presents al discurs, o que, en tot cas, haurien de ser condició indispensable en

qualsevol procés recent de transformació educativa. Estem parlant tant de l'agència dels estudiants en els mateixos processos d'aprenentatge com de la seva participació en experiències compartides i socialment definides, dins una pràctica social consolidada, que els permeti anar construint la seva identitat (Balduzzi, 2020). En aquest sentit Coll (2013b) identifica com un dels grans reptes de l'educació la necessitat de formar aprenents capaços de seguir aprenent al llarg de tota la vida en diferents situacions i contextos d'activitat. Aquest marc global de referència ens condueix cap a la consideració de les comunitats de pràctica com un model en què les persones, mitjançant la participació en activitats pròpies de la comunitat, aprenen les regles, instruments o repertoris de recursos compartits que li són pròpies, mentre van desenvolupant la seva identitat com a membres d'aquesta comunitat (Engel i Coll, 2021). Així doncs, considerem necessari fer notar que l'obertura de la universitat al seu entorn pot facilitar processos de construcció identitària, en tant que els estudiants participen en dinàmiques que transcendeixen les fronteres de l'educació formal i que els obliguen a participar i a involucrar-se activament en nous contextos d'activitat i fins i tot en noves comunitats de pràctica.

Encara en referència a l'àmbit de la participació, s'està posant de manifest la importància de crear contingut —sobretot d'àmbit digital— amb valor personal i poder compartir-lo i interactuar amb els membres de la comunitat de la qual et sents partícip (Jenkins, 2009; Baig, et al., 2023). Sobre aquesta creació i exposició digital d'artefactes identitaris, Jenkins (2009) afegeix que «aquestes formes de cultura participativa inclouen oportunitats per l'aprenentatge entre iguals, un canvi d'actitud al voltant de la propietat intel·lectual, la diversificació d'expressions culturals, el desenvolupament de competències valorades en els contextos professionals, i una concepció més empoderada de la ciutadania» (p. 3). A més, menciona que les escoles —i nosaltres hi afegim les universitats— han de fer un esforç per treballar aquestes competències culturals i habilitats socials que els joves necessiten en aquesta nova realitat, en què es passa de l'expressió individual a la participació comunitària. És a dir, cal facilitar la participació per coconstuir coneixement socialment rellevant que contribueixi a millorar la intel·ligència col·lectiva davant de reptes o objectius d'abast global i pel bé comú. Un bon exemple d'això són les iniciatives que es fixen en els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) que les Nacions Unides va aprovar el 2015, així com el recentment informe publicat per

la UNESCO (2021) il·lustrativament titulat *Reimaginar junts els nostres futurs. Un nou contracte social per l'educació*.

Una bona manera d'experimentar aquesta participació amb valor i sentit personal, distribuïda al llarg del temps i l'espai i que promogui la transformació de la identitat d'aprenent pot esdevenir-se si ens involucrem en iniciatives educatives de caràcter col·laboratiu i comunitari (Fernández i Anguita, 2015). En aquest sentit, sorgeixen aproximacions com l'aprenentatge extensiu que postulen que l'educació succeeix en qualsevol moment i espai i que, per tant, ja no està circumscrita als límits formals i institucionals dels centres educatius (Uribe, 2017). A més, l'aprenentatge extensiu també aposta per pràctiques distribuïdes, flexibles i dinàmiques que reconguin les formes singulars de construir identitat de les noves generacions i que facin especial èmfasi en allò que és digital (González-Patiño i Esteban-Guitart, 2021).

Així doncs, la nova aposta per l'educació superior ha de considerar la introducció d'iniciatives de caràcter sistèmic basades en la creació d'aliances educatives comunitàries o d'ecosistemes educatius (Civís i Díaz-Gibson, 2021; Iglesias et al., 2020) que permetin personalitzar i dotar de sentit els aprenentatges a través de dinàmiques d'acció que vagin incorporant entorns físics i digitals (González-Patiño i Esteban-Guitart, 2014). En aquest sentit, Barron (2006) defineix el concepte d'*ecologies d'aprenentatge* com «un conjunt de contextos en espais físics i virtuals que donen oportunitats d'aprenentatge. Cada context està format per una configuració única d'activitats, recursos materials, relacions i interaccions» (p. 195). És a dir, com un aprenentatge està distribuït entre diferents contextos i recursos que el sostenen, potencien i desenvolupen. A més, aquesta visió ecològica reconeix la rellevància dels aprenentatges que es produeixen fora de l'educació formal, estableix la col·laboració entre diferents agents de la comunitat com una eina imprescindible per a la cocreació de projectes educatius i permet així connectar els diferents ecosistemes d'aprenentatge de les persones (Hannon et al., 2019).

Amb referència a l'aliança que s'estableix entre els diferents agents implicats en projectes comunitaris, Esteban Guitart et al. (2023) contemplen la necessitat de fer convergir l'àmbit de la teoria (universitat), la pràctica (entitats socials, comunitàries i educatives) i la política (administracions locals o estatals), així com d'assegurar que aquestes institucions busquin resoldre col·lectivament problemes concrets a partir del fet de compartir una mateixa visió de la problemàtica. Els

autors aposten per establir processos cíclics de cocreació i reflexió crítica per tal d'assolir propostes expandides (que transcendeixin l'aula i incorporin múltiples agents), que promoguin l'aprenentatge i el desenvolupament personal i que suposin canvis institucionals perdurables entre les institucions i la seva relació amb la societat. Així doncs, aposten per un model ecològic en què per assolir processos de transformació social i educativa sostenibles caldria intervenir a nivell d'exosistema, és a dir, en les estructures socials que incideixen en els contextos immediats en què es troben les persones, ja que d'aquesta manera —indirectament— ja s'influeix en els entorns per on transiten (Bronfenbrenner, 1977; Esteban Guitart et al., 2023).

Tots els models, concepcions o propostes que s'han presentat fins el moment han contribuït d'alguna manera a la creació del que avui en dia es coneix com a Aliança Educació 360. Aquest model i visió de l'educació neix a Catalunya a principis del 2018 quan la Diputació de Barcelona, els Movimientos de Renovación Pedagógica de Catalunya i la Fundació Jaume Bofill uneixen esforços per desenvolupar un projecte que pretén connectar i crear sinergies entre els diferents recursos, entitats o persones d'una mateixa comunitat que poden tenir vocació educativa en els diferents temps i espais amb la finalitat d'enfortir processos d'equitat educativa, és a dir, d'accés però també de qualitat de l'experiència educativa a partir de la suma d'intel·ligències d'un determinat territori (Forés y Parcerisa, 2021). Així doncs, l'Educació 360 posa èmfasi en la creació d'oportunitats educatives que garanteixin la inclusió i la igualtat d'oportunitats i que connectin diferents contextos d'aprenentatge, és a dir, iniciatives que superin una concepció de l'aprenentatge encapsulat en l'educació formal (Civis i Longás, 2015; Iglesias et al., 2020; Ripoll et al., 2019). En definitiva, com ja hem donat a entendre, estem parlant d'una proposta que pretén connectar els diferents recursos o oportunitats d'aprenentatge que ofereix un determinat territori, a partir de l'articulació de xarxes d'intercanvi i col·laboració —o d'ecosistemes socioeducatius locals— que coparticipen tant en el disseny com en el desenvolupament de noves activitats educatives (Collet i Tort, 2017; Vila i Esteban-Guitart, 2017). Tot i així, sabem que aquest model està molt focalitzat en l'educació primària i secundària i s'ha importat poc a l'educació superior. D'això la necessitat de traslladar els principis amb mirada 360 cap a les pràctiques universitàries (Baig, González-Ceballos i Esteban-Guitart, 2023).

Així doncs, volem constatar que el projecte d'Universitats 360 iniciat recentment pretén reconceptualitzar les pràctiques universitàries a partir de la seva connexió amb el territori, ja que d'aquesta manera els estudiants poden aconseguir aprenentatges amb valor i sentit personal a més d'estar contribuint a mitigar o resoldre determinades problemàtiques reals d'àmbit local (Iglesias i Esteban-Guitart, 2020). Es tracta d'una concepció que persegueix l'enriquiment dels claustres i equips docents a partir de la incorporació d'altres experteses fora del cos docent universitari. De manera que el treball en xarxa que s'estableix és doblement enriquidor. Per una banda, suposa la participació activa de l'estudiant en la cocreació d'aliances educatives d'àmbit comunitari que sovint parteixen de demandes reals del mateix municipi; i per altra banda, permeten a la comunitat treballar conjuntament amb la universitat i tenir més agents implicats en la confecció dels projectes socials i educatius. Es tracta, doncs, de dissenyar projectes de base comunitària que, mitjançant la col·laboració i la corresponsabilitat entre institucions, entitats i professionals, donin respostes integrals als problemes educatius compartits (Civis i Longás, 2015). De fet, Herrington i Oliver (2000) ja mencionaven que l'anàlisi de la realitat pròxima i l'assumpció de desafiaments per comprendre-la i transformar-la, faciliten experiències autèntiques d'aprenentatge. Així doncs, quan s'ofereix la possibilitat d'enrolar-se en aquest tipus de dinàmiques comunitàries estem emfatitzant el caràcter situat i personalitzat de l'aprenentatge, així com desenvolupant trajectòries personals dels estudiants que participen en aquestes pràctiques socioculturals contextualitzades i quotidianes (Coll et al., 2020; Esteban-Guitart, 2021).

En definitiva, el projecte d'Universitats 360 treballa en pro de la utilització de metodologies actives en el si de la docència universitària. En aquest sentit, trobem força exemples d'educació superior que han emprat l'Aprenentatge Servei (ApS) per acostar la realitat als estudiants i treballar en favor de societats més sostenibles tant en el camp energètic com social (González-Sánchez et al., 2022; Purcell et al., 2019). També en aquesta direcció Romero i Lalueza (2019) proposen una anàlisi crítica dels diferents processos d'aprenentatge i identitat que els permet definir els models propis de l'ApS: reflexió a partir de l'experiència, transformació de la identitat a través de l'alteritat, assumpció de l'agència a través de la presa de consciència social i implicació en una comunitat de pràctiques a través de la construcció de significats i objectius compartits. Més enllà de l'ApS trobem pràctiques d'educació superior vinculades

a l'entorn a través de projectes d'aprenentatge cooperatiu (Martínez-Lirola, 2019), aprenentatge a través de reptes (Bilbao-Goyoaga et al., 2021) i aprenentatge basat en problemes (Fernández i Alkorta, 2014), entre d'altres propostes.

Un altre aspecte destacable que confirma la nostra aposta per una universitat connectada i oberta a l'entorn són alguns projectes o organismes supraestatals com la UNESCO en el seu informe recent, anteriorment mencionat, o l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES). Ambdues entitats han posat de manifest la necessitat de transitar cap a un model d'universitat orientat al bé comú, és a dir, que promogui aprenentatges de cap a cap de la vida i que estigui al servei de les comunitats a què pertany, salvaguardant el caràcter públic de l'educació. Es tracta, doncs, de redefinir la relació entre la comunitat —o ciutat(s)— i la universitat per tal d'establir una mentalitat capaç de «comunitzar» el coneixement, les pràctiques o les iniciatives; cosa que inexorablement desembocaria a coconstruir —la universitat i altres agents— el model de ciutat que volem i, com a fi últim, a fer del saber un bé comú per a l'interès general i l'avenç social (Collet-Sabé i Castillo, 2023). Per últim, també volem destacar l'aposta que fa el nou projecte de llei d'universitats aprovat el 21 de desembre de 2022 al Congrés i que, un cop tramitat al Senat, ha entrat en vigor. El text aprovat menciona literalment:

«[...] el sistema universitario [...] ha protagonizado un continuado esfuerzo de transformación y democratización, alejándose de una concepción socialmente elitista para abarcar sectores cada vez más amplios de la población, y de una concepción intelectual cerrada y excluyente del saber, para entablar una relación de diálogo y colaboración, a través del conocimiento, el pensamiento crítico y la investigación, con el conjunto de la sociedad, con entidades, empresas y agentes sociales» (p. 2).

Aquestes paraules reafirmen el caràcter comunitari que reivindica el projecte Universitats 360, i ens demostren que cal seguir apostant per una universitat connectada a l'entorn i que ofereixi nous contextos, oportunitats i experiències d'aprenentatge als seus estudiants.

En aquest document es recullen, breument, dotze experiències inspiradores que permeten il·lustrar aquesta mirada i concepció 360 al suposar aliances de coparticipació entre la Universitat de Girona i diferents espais, temps i agents socials i comunitaris. Aquestes experiències han estat dissenyades perquè els aprenents —i els diferents participants—

poguessin vincular-se al territori i desenvolupar aprenentatges profunds i amb sentit i valor personal. Tenen també, per a nosaltres, un alt valor i impacte social al participar en l'exercici d'altres professionals i col·lectius que enriqueixen tant els claustres i equips docents universitaris com l'abast de l'acció educativa que es realitza a la universitat. En el seu conjunt, suposen la personificació d'una universitat doblement més connectada: per dins, amb l'estudiantat, i, per fora, amb altres espais, agents i temps socials, educatius i comunitaris (Baig, González-Ceballos i Esteban-Guitart, 2023).

Referències

- Álvarez, R. i López, D. (2011). El absentismo en la enseñanza universitaria: un obstáculo para la participación y el trabajo autónomo del alumnado. *Bordón*, 63(3), 43-56.
- Balduzzi, E. (2020). La universidad como comunidad de aprendizaje y la búsqueda de la vida buena. Dins C. Naval, A. Bernal, G. Jover, J. L. Fuentes i A. R. Cárdenas (coords.). *Una acción educativa pensada: Reflexiones desde la filosofía de la educación* (p. 64-72). <https://elibro-net.sire.ub.edu/es/ereader/craiub/172011>
- Baig, M., González-Ceballos, I. i Esteban-Guitart, M. (2023). Universidades 360. La vinculación de tiempos, espacios y agentes sociales, educativos y comunitarios. *RED. Revista de Educación a Distancia*, 74(23), 1-21. <https://dx.doi.org/10.6018/red.540591>
- Baig, M., Boned Ribas, P., González-Ceballos, I. i Esteban-Guitart, M. (2023). Artefactos identitarios multimodales 2.0 como mecanismo de personalización del aprendizaje en educación superior. Un estudio cualitativo. *RIED: Revista Iberoamericana de Educación a Distancia*, 26(2). <https://doi.org/10.5944/ried.26.2.36227>
- Barron, B. (2006). Interest and self-sustained learning as catalysts of development: A learning ecology perspective. *Human Development*, 49(4), 193-224. <https://doi.org/10.1159/000094368>
- Bauman, Z. (2003). *Modernidad líquida*. Fondo de Cultura Económica.
- Bilbao-Goyoaga, A., González, X., Barandiaran, M., Barrenetxea, M., Cardona, A. i Mijangos, J. J. (2021). Aprendizaje basado en retos: Menú sostenible. *Conference Proceedings CIVINEDU* (p.108-115).
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.32.7.513>
- Civís, M. i Díaz-Gibson, J. (2021). Validación de microestrategias en la NetEdu Tool: una herramienta para conectar ecosistemas educativos. *Culture and Education*, 33(3), 470-485. <https://doi.org/1080/11356405.2021.1951501>

- Civís, M. i Longás, J. (2015). La colaboración interinstitucional como respuesta al desafío de la inclusión socioeducativa. Análisis de 4 experiencias de trabajo en red a nivel local en Cataluña. *Educación XX1*, 18(1), 213-236. <https://doi.org/10.5944/eduXX1.18.1.12318>
- Civís, M., Flores, C. i Geis, A. (2023) Tejiendo alianzas en y desde la universidad. El caso de la Facultad de Educación Blanquerna (URL). *Revista de Educación a Distancia*, 23(74). <http://dx.doi.org/10.6018/red.542581>
- Coll, C. (2013a). El currículo escolar en el marco de la nueva ecología del aprendizaje. *Aula*, 219, 31-36.
- Coll, C. (2013b). La educación formal en la nueva ecología del aprendizaje: tendencias, retos y agenda de investigación. Dins J. L. Rodríguez Illera (comp.), *Aprendizaje y educación en la sociedad digital* (p. 156-170). Editorial Universitat de Barcelona.
- Coll, C., Esteban-Guitart, M. i Iglesias, E. (2020). *Aprendizaje con sentido y valor personal. Estrategias, recursos y experiencias de personalización educativa*. Editorial Graó.
- Collet, J. i Tort, A. (2017). *Escuela, familias y comunidad. La perspectiva imprescindible para educar hoy*. Octaedro.
- Collet-Sabé, J. i Castillo, J. (2023). Relaciones entre Universidad y Ciudad: de la «gobernanza instrumental mutua» a la «gobernanza del bien común». *Revista de Educación a Distancia*, 23(74). <http://dx.doi.org/10.6018/red.539891>
- Dewey, J. (2004). *Experiencia y educación*. Biblioteca nueva, S. L.
- Engel, A. i Coll, C. (2021). La identidad de aprendiz: el modelo de Coll y Falsafi. *Papeles de Trabajo sobre Cultura, Educación y Desarrollo Humano*, 17(1), 1-12. http://psicologia.udg.edu/PTCEDH/menu_articulos.asp
- Esteban-Guitart, M., Rajala, A. i Cole, M. (2023). Expanding Cycles of Collaboration and Critical Inquiry in Utopian Methodology. The 360 Education Alliance Case. *Qualitative Research in Education*, 12(1), 25-51. <http://dx.doi.org/10.17583/qre.10296>
- Esteban-Guitart, M., DiGiacomo, D., Penuel, W. i Ito, M. (2020). Principios, aplicaciones y retos del aprendizaje conectado. *Contextos Educativos*, 26, 157-176. <https://doi.org/10.18172/con.3966>
- Esteban-Guitart, M. (2021). Trayectorias personales de aprendizaje. Qué son y cómo incorporarlas a la práctica educativa. *Aula de innovación educativa*, 308, 10-14.
- Esteban-Guitart, M. i Gee, J. P. (2020). «Inside the head and out in the world». An approach to deep teaching and learning. *Multidisciplinary Journal of Educational Research*, (10), 1-25. doi: 10.4471/remie.2020.4868
- Fernández, E. i Anguita, R. (2015). Aprendizajes invisibles en contextos de educación expandida. Retos y oportunidades en la sociedad hiperconectada. *Profesorado*, 19(2), 1-16. <http://hdl.handle.net/10481/37387>
- Fernández, I. i Alkorta, I. (2014). El aprendizaje activo como reto: razones visibles e invisibles de una política de desarrollo docente en la UPV/EHU. Dins J. Guisasaola i M. Garmendia (eds.). *Aprendizaje basado en problemas, proyectos y casos: diseño e implementación de experiencias en la universidad* (p. 13-31).

- Forés, A. i Parcerisa, A. (2021). *Educació 360: més enllà del temps lectiu: una aproximació a les dades de participació i als agents de l'ecosistema educatiu*. Fundació Jaume Bofill.
- Gee, J. P. i Esteban-Guitart, M. (2019). Designing for deep learning in the context of digital and social media. *Comunicar*, 58, 9-17. <https://doi.org/10.3916/C58-2019-01>
- Goddard, J. (2009). *Reinventing the civic university*. NESTA.
- González-Patiño, J. i Esteban-Guitart, M. (2021). La transformación hacia experiencias expandidas en educación superior: curso #UAMskills de identidad digital. *Revista de Educación a Distancia*, 21(65). <https://doi.org/10.6018/red.433881>
- González-Patiño, J. i Esteban-Guitart, M. (2014). Some of the challenges and experiences of formal education in a Mobile-Centric Society (MCS). *Digital Education Review*, (25), 64-86. <http://greav.ub.edu/Der/index.php/der/article/viewArticle/269>
- González-Sánchez, R., Medina-Salgado, S., Torrejón-Ramos, M., González-Mendes, S. i Alonso-Muñoz, S. (2022). La metodologia de l'aprenentatge-servei com a eina facilitadora de l'educació per al desenvolupament sostenible. *REIRE Revista d'Innovació i Recerca en Educació*, 15(2), 1-9. <https://doi.org/10.1344/reire.38357>
- Hannon, V., Thomas, L., Ward, S. i Beresford, T. (2019). *Local learning ecosystems: emerging models*. Innovation Unit.
- Herrington, J. i Oliver, R. (2000). An instructional design framework for authentic learning environments. *Educational Technology Research and Development*, 48(3), 23-48. <https://doi.org/10.1007/BF02319856>
- Iglesias, E., González-Patiño, J., Lalueza, J. L. i Esteban-Guitart, M. (2020). Manifiesto en tiempos de pandemia: por una educación crítica, intergeneracional, sostenible y comunitaria. *Revista Internacional de Educación para la Justicia Social*, 9(2), 181-198. <https://doi.org/10.15366/riejs.2020.9.3.010>
- Iglesias, E. i Esteban-Guitart, M. (2020). ¿Puede la personalización del aprendizaje de base comunitaria contribuir a la educación inclusiva? *Revista de educación inclusiva*, 13(2), 196-212.
- Iglesias, E., Esteban-Guitart, M., Puyaltó, C. i Montserrat, C. (2022). Fostering community socio-educational resilience in pandemic times: Its concept, characteristics and prospects. *Frontiers in Education*, 7, 1-9. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.1039152>
- Ito, M., Gutiérrez, K., Livingstone, S., Penuel, B., Rhodes, J., Salen, K., Schor, J., Sefton-Green, J. i Watkins, S. (2013). *Connected Learning: An Agenda for Research and Design*. Irvine, CA: Digital Media and Learning Research Hub. <http://eprints.lse.ac.uk/48114/>
- Jenkins, H. (2009). *Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century*. The MIT Press.
- Jiménez, D. (2018). *Métodos didácticos activos en el sistema universitario actual*. Dykinson.
- Luque, D. (2019). La traición a la democracia. Ensayo sobre las relaciones entre universidad, democracia y ciudadanía desde la idea de traición. *Education Siglo XXI*, 37(1), 21-40. <https://doi.org/10.6018/educatio.362951>

- Marín, J. A., Ramos, M. i Fernández, J. M. (2019). Metodologías activas para la enseñanza universitaria: Proyecto Enseña+. Dins J. Hinojo, I. Aznar i M. P. Cáceres (eds.). *Avances en recursos TIC y innovación educativa* (p. 101-117). <https://elibro-net.sire.ub.edu/es/ereader/craiub/128531>
- Martínez-Lirola, M., (2019). Una propuesta didáctica para introducir la educación para la ciudadanía global en la enseñanza universitaria. *Revista Electrónica Educare*, 23(2), 1-20. <https://doi.org/10.15359/ree.23-2.15>
- Ministeri d'Universitats. (2022). Datos y cifras del sistema universitario español: Publicación 2021-2022. *Secretaría General Técnica del Ministerio de Universidades*. https://www.universidades.gob.es/wp-content/uploads/2022/11/Datos_y_Cifras_2021_22.pdf
- Montaldo, E. S. (2020). La universidad, los jóvenes y el desafío del mundo digital. Dins C. Naval, A. Bernal, G. Jover, J. L. Fuentes i A. R. Cárdenas (coords.). *Una acción educativa pensada: Reflexiones desde la filosofía de la educación* (p. 707-714). <https://elibro-net.sire.ub.edu/es/ereader/craiub/172011>
- Purcell, W., Henriksen, H. i Spengler, J. D. (2019). Universities as the Engine of Transformational Sustainability in Delivering Against the Sustainable Development Goals: Livitabng Labs for Sustainability. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 20(8), 1343-1357. doi: 10.1108/IJSHE-02-2019-0103
- Romero, D. i Lalueza, J. L. (2019). Procesos de Aprendizaje en Aprendizaje-Servicio Universitario: Una Revisión Teórica. *Educación XX1*, 22(2), 45-68.
- Rosa, H. (2016). *Alienación y aceleración: Hacia una teoría crítica de la temporalidad en la modernidad tardía*. Katz
- Schmidt, J. P. (2010). Peer 2 Peer University 2010. <http://vimeo.com/11158136> [Data de consulta: 14 de gener de 2023].
- Ripoll, O., Masip, M. i Vallvé, C. (2019). *Repensem els projectes educatius comunitaris, en clau 360*. Fundación Jaume Bofill.
- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: a new social contract for education*. UNESCO.
- Uribe Zapata, A. (2018). Concepto y prácticas de educación expandida: una revisión de la literatura académica. *El Ágora USB*, 18(1), 278-293. <https://doi.org/10.21500/16578031.3456>
- Vila, I. i Esteban-Guitart, M. (2017). *Familia, escuela y comunidad en las sociedades del siglo XXI*. Horsori Editorial.

Experiència 1:

TFG 360 al Grau en Pedagogia

Jordi Feu Gelis^{1,2}

Narcís Turon Pèlach²

Edgar Iglesias Vidal²

⁽¹⁾ Càtedra de Renovació Pedagògica, Universitat de Girona

⁽²⁾ Departament de Pedagogia, Facultat Educació i Psicologia, Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

La Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona manté una estreta relació amb el municipi de La Vall d'en Bas, especialment a través de la Càtedra de Renovació Pedagògica - Can Trona. Motivada pel vincle entre institució i municipi, i arran de la iniciativa i demanda del mateix Ajuntament, va sorgir l'oportunitat de desenvolupar un projecte conjunt i de vinculació amb el territori dins del pla formatiu del Grau en Pedagogia.

Concretament, la proposta consisteix a oferir a un grup d'estudiants de quart curs del grau la possibilitat de desenvolupar, en el marc del seu

treball final de grau (TFG), el disseny d'un pla estratègic inspirat en els principis de l'Educació 360 dirigit i contextualitzat en el municipi de La Vall d'en Bas. Aquesta proposta es planteja a partir de dos objectius prioritaris. En primer lloc, facilitar i promoure que els i les estudiants puguin connectar, contextualitzar i posar en pràctica els aprenentatges realitzats al llarg de la seva trajectòria acadèmica en el Grau en Pedagogia. Aquests aprenentatges acadèmics, en gran part teòrics i poc connectats amb el món real, sobretot en aquests últims anys a causa de la pandèmia, han de portar-se ara a la pràctica fora de les parets de la universitat, generant alhora nous aprenentatges connectats al territori. En segon lloc, i amb la voluntat de respondre a la funció de transferència de la universitat, s'inclou l'objectiu de realitzar un pla estratègic municipal que permeti reconèixer les necessitats de La Vall d'en Bas en l'àmbit educatiu i cultural que pugui ser utilitzat per l'Ajuntament i els diferents agents socioeducatius del territori per desenvolupar futures accions al municipi.

Quins agents hi estan implicats?

El projecte TFGs 360 al Grau en Pedagogia ha significat una oportunitat per connectar la Universitat de Girona amb diferents entitats i administracions locals del territori. Concretament, ha facilitat el treball conjunt entre la Facultat d'Educació i Psicologia i el Grau en Pedagogia, implicant tant a docents com als seus estudiants, la Càtedra de Renovació Pedagògica—Can Trona de la mateixa universitat, i l'Ajuntament de la Vall d'En Bas. L'experiència va requerir, a més, la participació de diferents agents, serveis i entitats socioeducatives i culturals del municipi, com ara l'escola, l'AFA, l'associació d'empresaris de la vall o diferents tècnics municipals, entre d'altres.

Com es concreta?

Tal com s'ha avançat, i per tal de donar resposta als objectius plantejats, es va oferir als estudiants de quart del Grau en Pedagogia la possibilitat de desenvolupar el seu TFG en el marc del projecte. Finalment, es va configurar un grup de treball de sis estudiants interessats a participar de l'experiència. Amb ells es va programar una estada de quinze dies al municipi de La Vall d'en Bas. En aquests dies, l'estudiantat van

entrevistar-se amb diferents entitats, serveis i agents del municipi amb la finalitat d'elaborar un diagnòstic participat que els permetés recollir i conèixer la realitat socioeducativa del territori. Aquest diagnòstic els va permetre identificar les necessitats i reptes educatius del municipi, així com les potencialitats de l'ecosistema i xarxa socioeducativa.

Partint del diagnòstic i procés d'identificació de necessitats, l'estudiantat van redactar, de forma conjunta amb les tècniques i regidores de l'Ajuntament, els objectius i mesures que definirien el pla estratègic que guiarà els temes educatius i culturals del municipi en els pròxims quatre anys. Tot el procés de diagnosi i redacció del pla va recollir-se en els treballs de final de grau dels i de les estudiants de pedagogia participants en el projecte.

Estudiants del Grau en Pedagogia reunits amb el tècnic d'Educació i Joventut i la regidora d'Educació i Lleure de La Vall d'en Bas

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 2: Pràcticum i TFM 360

Albert Quintana¹

Moisès Esteban-Guitart²

⁽¹⁾ Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya
- FMRPC, coordinador Aliança Educació 360 - Xarxa Territorial de les
Comarques Gironines.

⁽²⁾ Grup de Recerca «Cultura Educació i Desenvolupament Humà», Institut de
Recerca Educativa, Facultat d'Educació i Psicologia, Universitat de Girona.

En què consisteix el projecte?

En el marc del Màster Interuniversitari en Psicologia de l'Educació (MIPE_Girona), es proposa que la realització de les pràctiques i el treball final de màster (TFM) de les estudiants es dugui a terme a partir de la vinculació entre la Universitat de Girona i l'Aliança Educació 360, en especial a través dels Moviments de Renovació Pedagògica de Comarques Gironines. En aquest sentit, la vinculació es tradueix en una doble tutorització per part de l'Albert Quintana, quant a tutor i figura professionalitzadora, i Moisès Esteban, com a tutor acadèmic.

L'objectiu principal d'aquesta experiència consisteix a familiaritzar les estudiants amb la visió i principis d'Educació 360 a partir d'un treball compartit amb diferents entitats i ajuntaments, sota necessitats reals que s'intenten abordar tant des del procés de pràctiques curriculars com, especialment, des del TFM. L'element principal, doncs, consisteix a fomentar el treball col·laboratiu i en xarxa entre la universitat i l'entorn a partir del treball que ofereix respostes a demandes reals de l'entorn, afavorint d'aquesta manera aprenentatges amb un major impacte i sentit, tant personal com social.

Quins agents hi estan implicats?

En l'experiència inicial del curs 2020-2021 s'han realitzat cinc pràcticums i TFM 360, que han comptat amb la implicació de diversos actors socials, educatius i comunitaris: la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona; l'Aliança d'Educació 360 i, més concretament, la Federació dels Moviments de Renovació Pedagògica de Comarques Gironines, com a tutor professionalitzador; una entitat del tercer sector, en aquest cas la Fundació SER.Gi; quatre administracions públiques locals, els ajuntaments de Salt, Palamós, Palafrugell i Figueres; i, finalment, les cinc estudiants que van desenvolupar els seus respectius pràcticums i TFM en un grup integrat que compartia i alternava tutories individuals, col·lectives i sessions de treball en grup.

Com es concreta?

Els diferents treballs van ser desenvolupats a partir de processos de codisseny entre entitats, administracions i universitat que van permetre abordar necessitats i problemàtiques reals de les mateixes entitats i administracions participants. A partir d'elles, es va dissenyar un pla de treball que incloïa formació al voltant de l'Educació 360 - Educació a Temps Complet, amb se així com la participació en activitats pròpies de l'Aliança i les entitats adherides, entre elles la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya. El treball de pràctiques es va realitzar en l'àmbit d'actuació de l'entitat i les administracions locals i el producte final consisteix en un TFM que vol donar resposta a la problemàtica, repte, actuació i necessitat prèviament identificada en el mateix context de pràctiques. El resultat últim permet l'aplicació pràctica de la proposta,

introduint millores i innovacions en les entitats i administracions que faciliten l'abordatge i resolució d'aquestes problemàtiques.

En concret, en el curs 2020-2021 es realitzen els següents TFM:

- *Análisis de la experiencia de la implementación del proyecto «Passaport Edunauta» como una herramienta para la personalización del aprendizaje en la ciudad de Palafrugell.* (Autora: Antonia Sierralta; entitat coparticipant: Ajuntament de Palafrugell).
- *El Proyecto «Ràdio Escola a Ràdio Salt»: L'aprenentatge servei per afavorir la inclusió en centres educatius amb contextos de diversitat cultural.* (Autora: Rita Valenzuela; entitat coparticipant: Ajuntament de Salt).
- *Identificación y análisis de trayectorias personales de aprendizaje de jóvenes en situación de abandono escolar prematuro.* (Autora: Irene González-Ceballos; entitat coparticipant: Fundació Ser.Gi).
- *La resignificació del sentit escolar. Disseny, aplicació i avaluació d'una intervenció educativa basada en la teoria dels fons d'identitat.* (Autora: Paula Boned; entitat coparticipant: Ajuntament de Palamós).
- *Propuesta de mejora a un espacio extraescolar de estudio asistido para estudiantes en situación desfavorecida.* (Autora: Matilde Fondon; entitat coparticipant: Ajuntament de Figueres).

Mapa d'agents implicats en l'experiència. Pràcticum i TFM 360

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 3: Cocreació de continguts amb Motiv-ARCHE

Núria Gascons¹

Laura Coris^{2,3}

Juan Camilo González^{2,3}

Ramon Fabregat²

Teodor Jové²

⁽¹⁾ Grup de Recerca Bitàcola, Facultat d'Educació i Psicologia,
Universitat de Girona

⁽²⁾ Grup de Recerca Comunicacions i Sistemes Distribuïts,
Institut d'Informàtica i Aplicacions, Universitat de Girona

⁽³⁾ Pontificia Universitat Javeriana (Bogotà)

En què consisteix el projecte?

L'experiència es concreta dins el projecte Motiv-ARCHE, del grup d'investigació Comunicacions i Sistemes Distribuïts, de l'Institut d'Informàtica i Aplicacions de la Universitat de Girona que busca incrementar la motivació dels joves en temes relacionats amb el patrimoni gràcies a la cocreació i a l'ús de la realitat augmentada. Per fer-ho, s'ha dissenyat una aplicació que permet als usuaris (visitants o gestors dels entorns patrimonials) la possibilitat d'afegir als elements

patrimonials nous continguts (textos, imatges, vídeos, models 3D, PDFs, etc.) que es visualitzaran amb realitat augmentada. L'aplicació també permet crear rutes incloent aquests elements patrimonials i etiquetar els elements patrimonials per poder adaptar els continguts a les característiques dels visitants.

«Motiv» fa referència a la motivació, «AR» a l'ús de realitat augmentada (*Augmented Reality*) i s'inclou «CHE» atès que es troba enfocat a l'ensenyança en temes relacionats amb el patrimoni cultural (*Cultural Heritage*). Els objectius principals que guien el projecte són: a) motivar els joves en l'aprenentatge del patrimoni cultural i natural, fent-lo més atractiu, accessible i actualitzat; b) facilitar la cocreació de continguts patrimonials tant als joves com als gestors patrimonials, i c) potenciar la comunicació i la interacció entre la societat i el patrimoni. Tanmateix, es busca que el projecte permeti també analitzar els beneficis de l'ús de les noves tecnologies per educar i difondre el patrimoni de manera diferent de les tradicionals, fent-lo així més atractiu per a tothom, i sobretot per als joves.

En el marc d'aquest projecte s'han realitzat proves pilot de cocreació de continguts per usuaris amb el perfil de gestors patrimonials. Aquests proves s'han desenvolupat com a part del projecte PECT Costa Brava i Pirineu de Girona: Natura, Cultura i Intel·ligència en xarxa, amb la col·laboració d'estudiants de la Facultat de Turisme i de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona. Com a resultat del treball realitzat, han sorgit diferents treballs final de màster i tesis doctorals que estan treballant en el desenvolupament i l'anàlisi de com la tecnologia pot ajudar a la motivació i l'aprenentatge relacionat amb el patrimoni natural i cultural.

Quins agents hi estan implicats?

Aquest projecte ha permès el vincle de la Universitat de Girona amb diferents entitats i actors del territori, com ara el PECT Costa Brava i Pirineu de Girona, la Diputació de Girona, la Xarxa de Museus de Comarques Gironines, l'Associació Ruta Europea de Jardins Històrics, l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural, l'Associació d'Amics de Riba-roja d'Ebre, el Parc Natural del Cap de Creus i diverses administracions públiques locals com els ajuntaments de Girona, Lloret de Mar i Riba-roja d'Ebre. Tanmateix, el projecte també ha

despertat l'interès d'altres museus a San Juan (Argentina) i Bogotà (Colòmbia), així com d'un parell de parcs arqueològics d'Itàlia. Totes aquestes entitats estan interessades a utilitzar Motiv-ARCHE per crear continguts que puguin ser utilitzats tant per grups escolars com pel públic general i per organitzar activitats de cocreació de continguts per part dels visitants.

Com es concreta?

Tal com s'ha avançat, aquest projecte ha permès la participació d'estudiants en el desenvolupament de les proves pilot de cocreació de continguts per l'aplicació de realitat augmentada. Aquestes proves s'han realitzat al Museu d'Història Medieval de la Cúria-Presó, s. XIV de Castelló d'Empúries, al Parc Natural del Cap de Creus i a Tossa de Mar, dins del projecte PECT Costa Brava i Pirineu de Girona: Natura, Cultura i Intel·ligència en xarxa, amb la col·laboració de les estudiants Laura Cordis i Núria Gascons.

Aquest procés de cocreació es realitza de forma conjunta amb els responsables dels diferents espais culturals: el senyor Jordi Canet, director del Museu d'Història Medieval de la Cúria-Presó, s. XIV de Castelló d'Empúries; la senyora Rosa Maria Sureda, directora del Museu Municipal de Tossa de Mar; i Ponç Feliu, director del Parc Natural del Cap de Creus. Rere una cerca inicial, es contacta amb els responsables per tal de conèixer amb més profunditat els elements patrimonials dels diferents equipaments, així com altres elements de cadascun dels municipis. A més, es fan visites als museus i espais per entendre i conèixer de primera mà què ofereixen i valorar conjuntament què pot aportar l'aplicació Motiv-ARCHE.

Els processos de cocreació de continguts han comportat diferents resultats i usos de l'aplicació, segons les necessitats i demandes de cadascun dels espais i equipaments. Així, al Paratge de Tudela, a més de servir com a eina per guiar la ruta de l'entorn, l'aplicació s'ha plantejat com una eina per facilitar l'accés al coneixement d'espècies de fauna i flora del territori, aportant imatges i vídeos d'espècies endèmiques i invasores que rarament es poden apreciar en el Parc Natural. També s'ha utilitzat per destacar l'increïble entorn geològic, del qual s'ha treballat especialment la bellesa de les roques i de la inspiració i creativitat que aquestes han despertat en les persones al llarg de la història.

Pel que fa als continguts de la ruta urbana a Tossa de Mar i al Museu Municipal d'aquesta població, l'ús de l'aplicació Motiv-ARCHE fou més lliure. Al tractar-se d'un espai interurbà i museístic, l'ús de l'aplicació es va centrar en l'exteriorització del museu als espais urbans, connectant els diversos elements patrimonials o espais emblemàtics de la població amb documentació històrica de l'arxiu, peces de museu, fotografies antigues d'interès, etc.

Finalment, a partir de la informació proporcionada per part del senyor Jordi Canet, s'ha treballat amb deu elements patrimonials del Museu d'Història Medieval de la Cúria-Presó, s. **XIV** i amb sis llocs patrimonials de Castelló d'Empúries. Per a cadascun d'aquests elements patrimonials s'han creat textos explicatius adaptats segons el públic que utilitzi l'aplicació. De la mateixa manera, per tal de facilitar l'accés a la informació a tots els usuaris s'han inclòs aquests textos també en format àudio.

Procés de cocreació de continguts al Museu d'Història Medieval de la Cúria-Presó, s. XIV de Castelló d'Empúries

Consulteu el vídeo
de l'experiència

A partir de la feina realitzada en aquestes proves pilot, Núria Gascons, amb la col·laboració de Ramón Fabregat —codirector del grup de Recerca de Comunicacions i Sistemes Distribuïts— va presentar el seu treball final de màster del màster en Patrimoni Cultural i Natural titulat *L'ús de la Realitat Augmentada i la Cocreació en la Museografia i el Turisme Creatiu*. A més, dels continguts cocreats, en aquest TFM es presentaven els resultats de l'enquesta «Joves i Museus», feta a 110 joves de Girona i rodalies on es preguntava als joves sobre els seus interessos culturals, la freqüència amb què visitaven museus, així com també les necessitats i les mancances que hi detectaven. Posteriorment, se'ls presentava breument l'aplicació Motiv-ARCHE, els objectius i funcionament, les possibilitats d'ús i, el més important, se'ls en preguntava l'opinió.

Més informació a <https://motivarch.online/>

Experiència 4: Projecte Mirall

Carles Rostan Sanchez

Anna Viñolas i Ramisa

Pilar Albertín i Carbó

Departament de Psicologia de la Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

El projecte Mirall neix en el marc de l'assignatura Competències Acadèmiques i Professionals Integrades II (en endavant CAPI II), del Grau en Psicologia de la Universitat de Girona, enfocada al treball i reflexió sobre les competències professionals de la psicologia. Amb la intenció de treballar l'aprenentatge experiencial i el camp socioprofessional de la psicologia, facilitant a les estudiants eines epistemològiques i metodològiques, així com amb la voluntat de transferir els coneixements acadèmics connectant amb les necessitats del territori, es va configurar el projecte Mirall en col·laboració amb l'Institut Santa Eugènia, un centre de màxima complexitat de la ciutat de Girona.

Inspirat en altres propostes com el projecte Prometeus del barri del Raval a Barcelona, el projecte Mirall busca promoure que el màxim

nombre de joves accedeixin a estudis superiors i que puguin plantejar-se la universitat com a sortida acadèmica i professional possible. Es dissenya, per tant, amb la finalitat d'abordar la problemàtica de la segregació i l'abandonament escolar present tant en l'Institut Santa Eugènia com en el barri on aquest es troba. Per fer-ho, es treballa conjuntament entre els i les estudiants de primer del Grau en Psicologia amb els i les alumnes de 3r d'ESO de l'institut.

D'aquesta manera, el projecte presenta dos objectius principals. En primer lloc, generar vincles entre universitat, institut i estudiants d'ambdós centres educatius per fomentar que l'alumnat de l'ESO es plantegi la universitat com a part de la seva trajectòria acadèmica futura. D'altra banda, en segon lloc, l'objectiu és que els i les estudiants del Grau en Psicologia exercitin una sèrie de competències i continguts que són claus per al desenvolupament de la professió. Així, gràcies a la participació en el projecte poden treballar eines i conceptes com ara les històries de vida, la identitat narrativa, l'escolta activa i l'observació participant, entre d'altres.

Quins agents hi estan implicats?

Com s'ha avançat, aquesta experiència ha comportat la participació i vinculació entre la Universitat de Girona, i concretament el personal docent i els i les estudiants del Grau en Psicologia i la Facultat d'Educació i Psicologia, i l'Institut Santa Eugènia, també amb la participació tant de docents i orientadores com d'estudiants. Tanmateix, les activitats proposades dins del projecte han permès la connexió també amb el barri de Santa Eugènia de Girona, on es troba l'institut i on viuen la majoria dels i les participants del projecte. Aquest fet ha permès la participació i col·laboració en el projecte Mirall de l'Associació de Veïns de Santa Eugènia de Ter.

Com es concreta?

Per dur a terme el projecte Mirall, els i les estudiants del Grau en Psicologia dissenyen prèviament, en les classes de l'assignatura de CAPI II, la intervenció que desenvoluparan amb l'alumnat de l'institut. Posteriorment, el projecte s'inicia amb la visita dels i les alumnes de

tercer d'ESO de l'Institut Santa Eugènia a la Universitat de Girona, on realitzen diferents dinàmiques i activitats de presentació i cohesió entre estudiants d'ambdós centres. Aquesta primera visita serveix també per conformar grups de treballs heterogenis, barrejant estudiants d'institut i universitat. Una vegada realitzada aquesta trobada inicial, els i les estudiants de psicologia duen a terme quatre sessions a l'institut al llarg d'un mes, en les quals treballen conjuntament expectatives, creences, valors i orientació acadèmica. Tanmateix, es desenvolupen dinàmiques que permeten conèixer més el context del barri de Santa Eugènia, on viu l'alumnat, així com aprendre més de les seves maneres d'habitar-lo. En última instància, els i les estudiants del Grau aporten referents universitaris o exuniversitaris a les i els alumnes de l'institut amb els quals puguin identificar-se pel fet de compartir les seves trajectòries i experiències.

Al finalitzar el projecte, a més, els i les estudiants de tercer d'ESO comparteixen la seva experiència i aprenentatges amb els seus companys i companyes de segon curs, anticipant-los així el treball que realitzaran en el curs següent, generant alhora un espai on estudiants dels dos cursos puguin reflexionar i proposar millores o canvis en el projecte actual.

Dinàmiques de coneixença entre els estudiants de la Universitat de Girona i els alumnes de l'INS Santa Eugènia

Consulteu el vídeo de
l'experiència

Experiència 5: Identificació de necessitats del territori des del Vicerectorat de Territori i Compromís Social

Sílvia Llach Carles

Vicerectora de Territori i Compromís Social.
Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

Des del Vicerectorat de Territori i Compromís Social de la Universitat de Girona s'ha treballat en els últims anys per avançar en la línia de reforçar les connexions i vincles entre la institució i el seu entorn. Per tal d'afavorir i potenciar aquesta vinculació, s'ha dut a terme en els últims anys un procés d'identificació de necessitats del territori a partir del qual s'han recollit les demandes d'entitats i agents diversos de la comunitat, com ara ajuntaments, fundacions o empreses, entre d'altres. Un cop analitzades aquestes peticions, s'ha anat articulant la connexió entre les entitats sol·licitants i aquelles persones de la comunitat universitària que poguessin

donar resposta a la problemàtica plantejada, ja sigui en forma de projecte d'investigació aplicat, oferta de pràctiques curriculars o extracurriculars, treballs de final de grau o màster o tesis doctorals, entre d'altres.

Actualment, aquest és un procés que es realitza de forma manual i personal, sense sistematització o automatització. Això no obstant, s'està treballant en una estructura que permeti mantenir i reforçar el treball realitzat fins al moment amb la intenció que durant tot l'any des del territori puguin exposar quines són les seves necessitats i demandes, perquè des de la universitat es puguin derivar a aquella part del professorat o de la comunitat universitària que està capacitada i té voluntat de participar en aquesta acció conjunta.

Quins agents hi estan implicats?

Arran d'aquesta experiència, la Universitat de Girona ha forjat relacions amb tot tipus d'agents: entitats del tercer sector, l'administració pública local, fundacions i ONGs, des de l'àmbit de compromís social; empreses privades del seu entorn més pròxim; i en la formació preuniversitària amb escoles d'infantil i primària, centres de secundària i formació professional. Qualsevol agent econòmic, social o cultural és un agent possible de tenir relació amb la universitat.

Com es concreta?

El procés d'identificació de necessitats del territori ha permès el sorgiment d'un gran nombre d'experiències de vinculació i treball conjunt entre la Universitat de Girona i entitats i agents molt diversos de la comunitat. A tall d'exemple, una d'aquestes experiències és el projecte de pràctiques i treball final de màster que va desenvolupar una estudiant del màster en Psicologia de l'Educació conjuntament amb el Servei Educatiu de l'Ajuntament de Figueres.

L'Ajuntament de Figueres treballa des del Pla Educatiu d'Entorn per connectar els diferents contextos d'aprenentatge dels i les alumnes de les escoles i espais educatius del municipi. Entre els diferents projectes que es desenvolupen dins del pla, es troben els Espais de Suport Educatiu, en els quals es treballa específicament amb l'objectiu d'ajudar aquell alumnat que presenta més dificultats o mancances quant a aprenentatge. S'ha vist

que aquests espais tenen molt bona rebuda i presenten bon resultat per part de l'alumnat. Tot i això, en els últims anys han quedat desatesos i, des de l'Ajuntament, s'ha volgut repensar el seu funcionament per tal de millorar-ne el servei.

És en aquest marc que des dels Serveis Educatius i l'Ajuntament de Figueres es posen en contacte amb el Vicerectorat de Territori i Compromís Social per exposar la problemàtica i necessitat identificada i sol·licitar suport per part de la universitat. En aquest cas, el Vicerectorat es posa en contacte amb l'Institut de Recerca Educativa i és d'aquí d'on surt la proposta d'oferir, dins el marc del màster en Psicologia de l'Educació, l'oportunitat de realitzar una estada de pràctiques i un treball final de grau en el context dels Espais de Suport Educatiu de Figueres, amb l'objectiu de donar solució a la problemàtica plantejada. L'estudiant que va participar en la proposta va poder treballar amb els professionals dels espais, realitzant-ne una avaluació i dissenyant nous programes d'intervenció relacionats amb la personalització educativa. Finalment, les eines i guies desenvolupades per l'estudiant s'estan aplicant actualment en els Espais de Suport Educatiu i els han servit per modificar i millorar la seva pràctica educativa.

Edifici les Àligues - Rectorat de la Universitat de Girona

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 6: Formació conjunta amb la Subdirecció de Promoció de la Salut de la Generalitat

Dolors Juvinyà Canal¹

Carla Casals Alonso²

Carme Bertran Noguer³

Angelina González⁴

(1) Directora de la Càtedra de Promoció de la Salut. Universitat de Girona

(2) Tècnica de la Càtedra de Promoció de la Salut. Universitat de Girona

(3) Degana de la Facultat d'Infermeria. Universitat de Girona

(4) Equip de Promoció de SumaSalut, Subdirecció de Promoció de la Salut

En què consisteix el projecte?

El present projecte de formació conjunta neix fruit de les reunions periòdiques entre la Càtedra de Promoció de la Salut de la Universitat de Girona i els responsables de l'Agència de Salut Pública de Catalunya. En aquestes reunions i en consonància amb la voluntat d'ambdues entitats per millorar la formació dels professionals de la salut, va

sorgir la oportunitat que els i les estudiants d'últim curs del Grau en Infermeria poguessin assistir a les formacions que la Subdirecció de Promoció de la Salut de la Generalitat de Catalunya ofereix als i les professionals de la salut en Atenció Primària.

Una de les funcions més importants de la Subdirecció de Promoció de la Salut és justament dotar als professionals d'eines perquè puguin fer promoció de la salut al seu lloc de treball, sigui l'atenció primària o un altre. D'aquí neix la voluntat i interès perquè els estudiants dels graus sanitaris ja tinguin aquestes eines i coneixements en el moment d'iniciar la seva pràctica professional al sistema sanitari. Per tant, aquesta col·laboració, així com la participació en aquests cursos, han permès que els futurs i futures professionals puguin sortir del grau universitari amb una formació i coneixements que els seran molt útils en la seva pràctica. De la mateixa manera, aquest projecte permet també que els i les estudiants i futurs professionals coneguin l'Agència de Salut Pública i quin són els recursos que ofereix i que poden aprofitar un cop estiguin exercint.

Aquesta ha estat una experiència d'èxit i des de la Subdirecció de Promoció de la Salut s'està plantejant actualment poder seguir l'exemple de col·laboració amb la Universitat de Girona i reproduir el projecte a altres universitats de Catalunya.

Quins agents hi estan implicats?

La present experiència ha permès una col·laboració i treball conjunt de tres agents diferents: l'Agència de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya, i concretament la Subdirecció de Promoció de la Salut, la Càtedra de Promoció de la Salut de la Universitat de Girona i el Deganat i la coordinació d'estudis de la Facultat d'Infermeria de la mateixa universitat.

Com es concreta?

Aquesta col·laboració va iniciar-se el 2019 amb la participació dels i les estudiants en el curs sobre la intervenció en el tabaquisme que oferia la Subdirecció de Promoció de la Salut. Des de llavors, s'han incorporat a l'oferta formativa pels i les estudiants cursos relacionats amb l'activitat física i l'esport i sobre la prevenció de l'alcoholisme.

Cada any es reserven en els cursos un nombre de places destinat als i les estudiants d'Infermeria de la Universitat de Girona. Des del 2019 han participat en aquestes formacions 466 estudiants.

Els cursos que ofereix l'Agència de Salut Pública són cursos *online* que proposen una activitat virtual a partir del joc. En aquests se simula l'assistència dels pacients a Atenció Primària i a través d'uns diàlegs i preguntes que l'alumne o alumna va responnent s'avança en el joc passant per les diferents consultes. El curs també ofereix material complementari per aprofundir en el contingut tractat en el joc, així com el seguiment del procés d'aprenentatge per part del tutor o tutora. Els i les estudiants del Grau en Infermeria reben seguiment també per part de la Facultat d'Infermeria i de la Càtedra de Promoció de la Salut. De la mateixa manera, al finalitzar el curs obtenen la certificació de l'Agència de Salut Pública, així com la possibilitat de reconèixer la formació dins el grau universitari com a crèdits de lliure elecció.

Facultat de Medicina i Facultat d'Infermeria de la Universitat de Girona

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 7:

***Biblioteca't*. ApS a l'assignatura**

Dinamització de la Biblioteca

Escolar

Mariona Masgrau Juanola

Departament de Didàctiques Específiques de la Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

El curs 2011-2012, amb el redisseny dels graus d'Educació, es va crear a la Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona l'optativa Dinamització de la biblioteca escolar. Al llarg del primer any de docència, els estudiants participants, tornant de pràctiques, explicaven les dificultats que tenien els centres per mantenir les biblioteques escolars actualitzades: la manca de temps, de recursos humans, de fons i d'espai eren a l'ordre del dia. I ens vam plantejar si des d'aquesta assignatura i mitjançant un projecte d'aprenentatge servei (ApS), podíem contribuir a pal·liar algunes d'aquestes mancances. Aquest projecte ja fa, doncs, vora

una dècada que funciona i se n'han fet quatre reformulacions, procurant adaptant-nos als temps, a les necessitats dels centres i obrint-lo a nous agents participants.

El projecte Biblioteca't es proposa oferir una formació completa i pràctica als i a les estudiants sobre la funció social de les biblioteques municipals i les biblioteques escolars, la cerca d'informació i el foment lector; i alhora establir sinergies de col·laboració entre universitat, escola i biblioteques públiques. Aquesta col·laboració s'articula mitjançant l'ApS, una pràctica educativa crítica i transformadora per la qual els estudiants adquireixen nous aprenentatges fent un servei a la comunitat i reflexionant-hi: en aquest cas, el servei consisteix a crear un recurs didàctic que connecti les biblioteques públiques i les biblioteques escolars.

Es plantegen objectius per a tots els agents implicats: estudiants, biblioteques públiques i biblioteques escolars. Per als estudiants d'Educació els objectius són: entendre el funcionament bàsic d'una biblioteca per ser capaç d'ajudar els infants a esdevenir-ne usuaris, aprendre a dissenyar activitats de dinamització lectora fonamentades, crítiques i creatives i conèixer les biblioteques públiques i els recursos que ofereixen als mestres. Els objectius de les biblioteques públiques participants són: explorar noves estratègies de vincle entre la biblioteca pública i la biblioteca escolar i donar a conèixer la funció educativa de la biblioteca pública als futurs mestres. Finalment, els objectius per les biblioteques escolars i els alumnes d'educació infantil o primària d'aquestes escoles: formar els infants com a usuaris actius de la biblioteca escolar i pública i fomentar el gust per la lectura i la recepció crítica.

Quins agents hi estan implicats?

Aquest projecte actualment es porta a terme de manera conjunta amb el Servei de Biblioteques i les escoles de la ciutat de Girona. També hi col·laboren el Centre de Recursos Pedagògics del Gironès, els Serveis Territorials d'Educació a Girona del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i el Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona. Tots són agents actius en el foment de les habilitats lectores i de raonament crític des de diversos àmbits i aporten una visió polièdrica d'aquest repte als futurs mestres. El treball conjunt de tots plegats en el marc d'aquesta assignatura ha donat peu a noves iniciatives de

cooperació, com la I Escola d'Estiu Biblioteca i Escola (12/7/22), entre d'altres.

Com es concreta?

En ple segle **xxi**, tant els usuaris com els responsables han de concebre les biblioteques com àmbits de recepció però també de creació, espais on «passen coses». Cal tenir present que a les biblioteques no només hem de poder accedir al coneixement sinó que hem de poder-lo integrar i reelaborar. Amb aquests objectius de fons, els estudiants universitaris —organitzats en grups de quatre— treballen en el disseny d'un projecte de dinamització d'una biblioteca escolar de la ciutat de Girona que se'ls assigna a inici de curs. Per fer-ho, compten amb la docència setmanal de l'assignatura i l'acompanyament continuat de la professora, però també amb l'assessorament d'una bibliotecària municipal, que s'assigna en les primeres sessions i que serà un referent al llarg de tot el procés.

Les propostes finals dels estudiants poden tenir diversos formats, que es van consensuant progressivament amb les responsables del projecte: maletes, carros i altres artefactes que vehiculin una selecció temàtica de llibres juntament amb materials i propostes per a aprofundir-hi; propostes didàctiques en línia (gravacions, blocs, tests) basades en una selecció bibliogràfica; activitats que ajudin a aprofundir en un gènere (el còmic, l'àlbum il·lustrat, la poesia), entre d'altres. Els estudiants fan cerques de referents innovadors quant a formats, materials, formes d'organització, hibridació de recursos digitals i materials i procuren integrar-los a la biblioteca que se'ls ha assignat.

Es tracta, doncs, d'un projecte dinàmic que té lloc fora de les aules universitàries, que exigeix implicació per part de tots els agents: comença amb dues visites —una a la biblioteca escolar on es farà el projecte i una altra a la biblioteca municipal que els farà de mentora— i acaba amb l'aplicació del projecte dissenyat (a la biblioteca escolar) i la presentació en públic davant de tots els companys i mentors (a la universitat). Al llarg del curs també es reben a l'aula altres agents del territori que treballen en el foment de la lectura que fan sessions formatives de caràcter divers.

Per saber-ne més

Masgrau, M. (2018). Biblioteques escolars, un repte polièdric. Dins A. Escofet i M. T. Fuertes (eds.). *Construint vincles entre universitat i societat. 20 experiències d'aprenentatge servei a les universitats catalanes*. Edicions de la Universitat de Barcelona.

Masgrau, M. (2015). Actualizar las bibliotecas escolares. Las ideas como servicio. Dins P. Aramburuzabala, H. Opazo i J. García-Gutiérrez (eds.). *El Aprendizaje-Servicio en las universidades. De la iniciativa individual al apoyo institucional* Universidad Nacional de Educación a Distancia. p. 641-654. URL: <http://www.e-uned.es/product/product.php?prdctID=570>

Estudiants de la universitat a la Biblioteca Pública Salvador Allende

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 8: Experiència d'Aprenentatge- Servei dels estudiants del Grau en Infermeria als instituts de formació de secundària

Maria del Carmen Malagon Aguilera

Glòria Reig Garcia

Marta Roqueta Vall-Iloera

Belén Pérez Jiménez

Departament d'Infermeria de la Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

El present projecte s'emmarca dins l'assignatura Atenció infermera a la persona sana al llarg del cicle vital, que s'ofereix en el primer curs del Grau en Infermeria de la Universitat de Girona, i està basat en la filosofia i metodologia de l'Aprenentatge Servei (ApS).

Aquesta és una metodologia d'ensenyament-aprenentatge que proposa realitzar una acció que doni resposta a necessitats reals i alhora provoqui l'assoliment d'aprenentatges. L'ApS ha mostrat beneficis en l'aprenentatge de continguts, habilitats i valors dels i les estudiants, com és el pensament crític, experimentant situacions de la vida real, des d'un marc docent metodològic i rigorós.

Aprofitant el temari sobre hàbits saludables treballat, les professores de l'assignatura es van posar en contacte amb el programa Salut i Escola, un programa transversal entre el Departament de Salut i el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya que realitza accions de promoció de la salut, prevenció de situacions de risc i atenció precoç en els centres educatius de secundària. Aquest programa consisteix, concretament, en una infermera que es desplaça als instituts del municipi i realitza tant consultes obertes com diferents sessions de formació per l'alumnat dels instituts, d'entre les quals, l'adquisició d'hàbits saludables.

L'objectiu de la present experiència d'ApS dels estudiants del Grau d'Infermeria als instituts de formació de secundària és realitzar una intervenció de promoció d'hàbits saludables per part d'estudiants de primer curs del Grau en Infermeria, a estudiants de secundària. El projecte vol: col·locar l'estudiant al centre del procés d'aprenentatge fomentant la seva participació activa; acostar la realitat pràctica de la salut pública i l'atenció comunitària als i les estudiants, contribuint a la reducció de la bretxa existent entre la universitat i la pràctica professional, alhora que s'afavoreix l'acompliment del Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Salut i Benestar (ODS 3) i Educació de Qualitat (ODS 4); també, establir una xarxa que permeti sinergies en l'àmbit docent, de recerca i de transferència mitjançant la col·laboració amb entitats sanitàries i d'educació del territori, tot complint amb el compromís social de la Universitat de Girona.

Quins agents hi estan implicats?

En aquest projecte col·laboren activament la Facultat d'Infermeria de la Universitat de Girona, el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i els centres educatius de secundària participants —en el curs 2021-2022 l'Institut Salvador Espriu (Salt)—, així com l'àmbit

d'Atenció Primària del Departament de Salut, en aquest cas l'Àrea Bàsica de Salut del municipi de Salt, Girona.

Com es concreta?

L'activitat s'ha desenvolupat durant el curs acadèmic 2021-2022 amb la participació de dotze estudiants del primer curs del Grau d'Infermeria de la Facultat d'Infermeria de la Universitat de Girona i 124 alumnes de 2n curs de l'ESO de l'Institut Salvador Espriu del municipi de Salt, Girona.

Participar en el programa Salut i Escola suposa una oportunitat perquè els i les estudiants del Grau en Infermeria trepitgin el terreny pràctic des del primer curs, així com que puguin posar en pràctica els coneixements, competències i habilitats adquirides a l'aula. Més específicament, en el projecte d'ApS els i les estudiants d'infermeria realitzen tallers de promoció de la salut i hàbits saludables amb alumnat de primer de l'ESO. Així, no només han de realitzar el treball previ d'investigació, disseny i preparació del material, sinó també dur a terme els tallers en una aula real amb alumnat, sempre supervisats pel professorat i professionals d'infermeria.

Els resultats mostren beneficis per a totes les parts implicades en l'activitat docent, a més d'una valoració positiva per part de tots els i les participants. S'ha comprovat que l'activitat permet un aprenentatge efectiu i un efecte beneficiós en l'assoliment de diferents competències específiques i transversals dels estudiants de grau: (1) protegir la salut i benestar de les persones; (2) incorporar el pensament crític i analític; (3) analitzar el context sociocultural de la persona atesa i (4) integrar la perspectiva dels ODS en la salut de les persones. Així mateix, els estudiants de grau augmenten la percepció de coneixements sobre hàbits saludables i la competència de comunicació, valorant d'una forma molt positiva el fet de participar en una activitat infermera en un entorn real durant el primer curs acadèmic. D'altra banda, els alumnes de secundària reflexionen de forma crítica sobre els hàbits de vida més favorables per a la seva salut, identificant necessitats de millora i proposant-se objectius. A més, el centre educatiu i la infermera responsable del programa de salut fan una valoració favorable de l'activitat, tant quant al procediment

com en l'assoliment dels objectius i els resultats finals. Finalment, les diferents persones implicades perceben un clar benefici social i de col·laboració de la universitat amb el territori. El present projecte, més enllà de millorar els coneixements sobre hàbits de salut dels estudiants d'infermeria i de secundària, té un impacte social, ja que el fet d'identificar els hàbits de vida més saludables és essencial per millorar-los i aconseguir una bona salut en el present.

Alumnes de l'INS Salvador Espriu fent els tallers del Grau en Infermeria

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 9: *Duel de Pissarres. Lliçó* interdisciplinària d'anatomia

Joan San Molina¹

Pep Admetlla²

Xavier Xifró³

⁽¹⁾ Degà de la Facultat de Medicina de la Universitat de Girona

⁽²⁾ Artista i escultor de la ciutat de Girona

⁽³⁾ Departament de Ciències Mèdiques de la Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

El present projecte neix de la concepció del cos humà com a objecte perfecte, dissenyat de forma perfecta i entès com un lloc de reunió per compartir coneixements de múltiples àmbits, ja sigui medicina, art, enginyeria o fusteria. Rere aquesta perspectiva, es crea la necessitat de treballar el cos humà i la seva anatomia de forma interdisciplinària per poder acostar-nos a una major comprensió d'aquest.

Duel de Pissarres és, per tant, una lliçó d'anatomia expressada i construïda en forma d'acció-*performance* que permet la interacció entre diferents professionals de l'entorn de l'art i la neuroanatomia que s'aproximen des dels seus àmbits d'expertesa a la concepció del cos humà i, concretament, del crani. La finalitat d'aquesta acció-*performance* és explicar, compartir i comprendre en profunditat el crani, entenent la seva configuració i les raons i motius que fan que els seus ossos i estructures tinguin aquesta disposició.

Quins agents hi estan implicats?

La filosofia que guia el projecte Duel de Pissarres ha permès la col·laboració de la Universitat de Girona, i concretament de la Facultat de Medicina, amb una multitud d'agents del territori. El projecte neix del treball conjunt entre Joan San, neurocirurgià i degà de la Facultat de Medicina, Pep Admetlla, artista i escultor de la ciutat de Girona, i el Dr. Xavier Xifró, històleg de la Facultat de Medicina. Així mateix, la posada en escena compta també amb la participació de Lisa Bause, violinista alemanya.

El projecte s'ha anat estenent i ha permès, al llarg dels anys, treballar amb població de 2 fins a 70 anys, accedint a universitats i facultats de Medicina, però també a escoles, centres cívics i museus, entre d'altres, la Real Acadèmia de Medicina de Barcelona, l'Espai Marfà de l'Ajuntament de Girona, el Museu d'Art de Girona o la Biblioteca Pública de Girona Carles Rahola.

Com es concreta?

Allunyant-se de les tradicionals classes universitàries magistrals i memorístiques, es realitza una sessió de codocència en què es busca que tant estudiants i futurs professionals de la medicina com qualsevol altra persona sense necessitat de tenir coneixements específics d'anatomia, puguin comprendre el funcionament i estructura del crani en profunditat.

Aquesta sessió, tal com el seu nom indica, es realitza amb dues pissarres en les quals Joan San, neurocirurgià, i Pep Admetlla, artista, mantenen una conversa sobre anatomia mentre van dibuixant els diferents

elements descrits arran de les interpretacions mèdiques i artístiques que en fa cadascun d'ells. Com s'ha avançat, en aquestes sessions s'uneix també Lisa Bause, violinista que transforma el diàleg entre els dos professionals en música en directe.

Posada en pràctica del projecte *Duel de Pissarres*. Font: Pep Admetlla

Consulteu el vídeo de
l'experiència

Experiència 10: L'aplicació de l'ABR i processos de cocreació als estudis d'educació

M. Rosa Terradellas Piferrer

Grup d'Innovació Docent Aprenentatge Basat en Reptes (GID ABR) de
l'Institut de Ciències de l'Educació, Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

L'actual experiència neix arran d'una convocatòria d'Innovació Docent de la UdG de l'any 2017, en la qual es va proposar implementar la metodologia d'Aprenentatge Basat en Reptes (ABR) a la formació de mestres, tot aplicant processos de cocreació en els quals hi participessin altres agents de la comunitat educativa. A partir de l'experiència inicial, es va constituir al 2020 un Grup d'Innovació Docent sobre Aprenentatge Basat en Reptes (GID ABR), actualment compost per 17 persones de la Facultat d'Educació i Psicologia que imparteixen docència a diferents estudis.

L'ABR és una metodologia activa que obliga els participants a treballar de manera col·laborativa. Es treballen els continguts de les assignatures o mòduls a partir de reptes reals que poden trobar-se en el context educatiu actual i futur. Aquesta metodologia, a més, s'aplica emprant processos de cocreació, és a dir, la participació d'altres agents socials que realitzen l'acompanyament en la identificació de les necessitats reals actuals, el que permet aprendre junts, no només entre les persones que formen la comunitat universitària, sinó també amb altres membres de la societat. L'ABR i els processos de cocreació són molt útils per qüestionar-se quines són les necessitats de la societat i plantejar-les com a reptes formatius, amb la finalitat d'adquirir coneixements i desenvolupar competències i actituds necessàries per donar resposta a problemes amb els quals es trobaran en incorporar-se al món laboral. De la mateixa manera, aquestes metodologies també ens poden servir per transformar tant l'educació com la formació universitària i adaptar-les a les noves realitats.

Centres innovadors com l'Instituto Tecnológico de Monterrey (Mèxic), un centre de referència a escala mundial per les seves innovacions educatives, s'han plantejat aplicar l'ABR de manera generalitzada a tots els seus estudis de grau. D'això neix el nostre interès per aplicar-la inicialment en l'àmbit educatiu, des de la Facultat d'Educació i Psicologia, i poder-la estendre posteriorment a tots els àmbits de formació universitària humanístics, científics, socials i tecnològics.

La voluntat d'aplicar aquesta metodologia a la formació dels graus d'Educació es relaciona també amb la necessitat de contribuir a l'assoliment dels ODS el 2030. Aquests ens obliguen a replantejar la formació de professionals de l'educació per donar resposta a l'Objectiu 4: promoure una educació de qualitat que sigui inclusiva i equitativa. El nostre estudiantat ha d'estar preparat per fer-ho. De la mateixa manera, la col·laboració amb altres agents socials és avui en dia una necessitat, explicitada en l'Objectiu 17, objectiu que també pretén el projecte Educació 360, ja que entenem que l'educació s'estén més enllà de l'àmbit escolar i precisa del treball conjunt i coordinat amb d'altres agents i actors.

A més, en tots els reptes proposem que incorporin el tractament de la sostenibilitat, la incorporació de les tecnologies de la comunicació, la diversitat familiar, la igualtat, així com l'erradicació dels estereotips de gènere, amb la qual cosa també s'atenen aspectes vinculats a altres ODS, com ara el 5.

Quins agents hi estan implicats?

El present projecte ha permès vincular la Universitat de Girona, i concretament la Facultat d'Educació i Psicologia, amb diferents professionals de la pràctica educativa. D'aquesta manera, han treballat conjuntament en el projecte educadores, mestres, equips directius i centres de diverses etapes educatives, inspectores d'Educació, tècnics dels serveis educatius municipals i tècnics i professorat universitari.

Durant el 2018, es van portar a terme dues trobades (gener i juny) per treballar conjuntament sobre els reptes a proposar, on van participar 29 professionals de l'educació infantil (sis educadores d'escola bressol, 0 a 3 anys, dues directores d'escola bressol, 0 a 3 anys, nou mestres de parvulari, 3 a 6 anys, dues directores i mestres de parvulari, centres 3-12 anys, dues caps d'estudis i mestres de parvulari, centres 3-12 anys, una coordinadora d'escoles bressol municipals, un inspector d'ensenyament, un tècnic dels serveis educatius d'ensenyament, dues tècniques de l'ICE de la UdG i tres professors universitaris).

De la mateixa manera, en el procés d'avaluació dels reptes, durant dos cursos s'hi van implicar dues mestres d'educació infantil i una tècnica de l'Observatorio de Innovación Educativa de l'Instituto Tecnológico de Monterrey.

Com a futur ens plantejem portar a terme una trobada, convidant diferents agents educatius: professionals d'educació infantil, primària, secundària, universitat, d'àmbits educatius no formals, responsables educatius d'administracions, famílies, etc.

Com es concreta?

L'experiència d'ABR als estudis de formació de mestres s'ha desenvolupat en diferents assignatures i mòduls dels estudis de la Facultat d'Educació i Psicologia. Es va plantejar a l'alumnat escollir diferents reptes a resoldre per treballar els continguts de les assignatures a partir de la seva contextualització en situacions reals. Els reptes a resoldre inclouen processos de cocreació en què s'havia d'incorporar famílies, docents, altres professionals de l'educació i altres persones vinculades a la comunitat educativa per tal de donar-los resposta.

D'aquesta manera, mitjançant processos de cocreació, l'alumnat es planteja com treballar amb altres agents educatius i socials, i s'ha implicat en el procés de l'ABR a professionals de la pràctica educativa, per tal que plantegessin quin reptes consideraven que s'haurien de tractar en el procés formatiu de mestres i els treballs a desenvolupar a l'aula. De la mateixa manera, també s'ha plantejat la implicació de professionals en l'avaluació d'aquests treballs.

Escola Bosc de la Pabordia, participant de l'experiència d'ABR

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 11: Proposta d'activitats de coneixement del medi vinculades a l'itinerari de la vall de Sant Daniel

Raquel Heras Colàs¹

Sílvia Teixidor Tuña²

⁽¹⁾ Departament de Didàctiques Específiques de la Universitat de Girona

⁽²⁾ Tècnica de la Caseta-Serveis Educatius de l'Ajuntament de Girona

En què consisteix el projecte?

Aquesta iniciativa es fonamenta en el conveni de col·laboració entre la Universitat de Girona i l'Ajuntament de Girona, signat durant el curs acadèmic 2021-2022, amb l'objectiu de revisar i proposar nous materials didàctics per al Programa de Recursos Educatius, gestionat pel servei municipal La Caseta-Serveis Educatius de Girona.

El projecte plantejat s'aproxima a la metodologia d'Aprenentatge Servei i es desenvolupa dins l'assignatura Ciències Naturals i Sostenibilitat, de formació bàsica del primer curs dels estudis de Grau en Mestre/a en Educació Primària i que també es cursa en la doble titulació. El seu disseny està enfocat a promoure les sortides al medi, com a recurs vàlid i necessari per treballar les ciències naturals i adquirir valors relacionats amb la sostenibilitat. Professionalment, els futurs mestres han de ser suficientment competents per poder realitzar classes fora de l'aula i en contacte amb el medi i tenir un ampli ventall de recursos i estratègies perquè l'alumnat adquireixi les competències científiques necessàries per viure de forma saludable i comprometre's en la cura del medi.

Hi ha un cos important de literatura que defensa les sortides escolars en contacte amb el medi. Els nombrosos beneficis que l'aprenentatge a l'aire lliure representa per als infants en edat escolar han estat estudiats per un gran nombre d'autors. Les sortides tenen un impacte positiu en la memòria a llarg termini i permeten contextualitzar continguts i competències del currículum. Però més enllà dels beneficis en l'àmbit cognitiu i en la millora dels aprenentatges, hi ha una part important d'estudis que posen de manifest els beneficis a nivell físic, psicològic, afectiu, d'autoestima i creixement personal i una millora en les habilitats socials i el compromís ambiental.

Aquesta proposta d'actuació docent és el resultat d'una trajectòria professional i acadèmica que s'ha acabat consolidant amb el projecte europeu Nurturing Affinity to Nature through Outdoor Learning in Special Places (2017-2020) i que es recolza en el treball de la Xarxa d'Innovació Docent en Aprenentatge Servei de l'ICE Josep Pallach de la Universitat de Girona (2012-2022). El projecte europeu ha detectat una manca de recursos i estratègies per fer activitats a l'aire lliure en mestres en actiu de les comarques de Girona, fins i tot en escoles que fan sortides i es troben en entorns privilegiats.

Quins agents hi estan implicats?

Com s'ha avançat, la present experiència neix de la col·laboració entre la Universitat de Girona, concretament el Grau en Mestre/a en Educació Primària i el doble grau, i la Caseta-Serveis Educatius de l'Ajuntament de Girona. Tanmateix, la repercussió d'aquesta proposta va més enllà de la formació inicial de mestres, ja que implica, també, les escoles

de la ciutat de Girona que participen en les activitats que s'ofereixen des dels serveis educatius de l'Ajuntament.

Com es concreta?

En el marc de l'assignatura Ciències Naturals i Sostenibilitat del Grau en Mestre/a d'Educació Primària, així com de la doble titulació, i en el context del conveni entre la Universitat de Girona i l'Ajuntament de Girona, es detecta la necessitat de renovar els materials didàctics vinculats a diferents itineraris de natura pròxims a la ciutat de Girona. Inspirats en la metodologia d'Aprenentatge Servei, els i les estudiants universitaris creen materials didàctics complementaris vinculats a l'itinerari de la vall de Sant Daniel. Les diferents propostes permeten conèixer alguns dels elements més representatius de la vall: la formació d'una vall, la vegetació i la fauna característica, les llegendes i la història. Aquestes propostes han estat pensades per poder-les realitzar amb tot un grup classe i en els espais amplis que trobem al llarg del recorregut com la plaça de les Sardanes, el mirador de Can Garcia i la font del Ferro.

Les activitats s'adrecen a escolars de cicle mitjà i cicle superior de l'educació primària (de 3r a 6è curs), es relacionen amb el currículum de l'àrea del Coneixement del Medi Natural, Social i Cultural d'aquestes edats i els materials de suport necessaris per dur-les a terme són senzills i fàcils d'aconseguir. A més, totes elles contribueixen als Objectius del Desenvolupament Sostenible 4. Educació de qualitat, i 15. Vida d'ecosistemes terrestres, ja que promouen una millora de les pràctiques educatives relacionades amb el coneixement i la preservació d'un espai natural proper de la ciutat de Girona.

Un cop finalitzat aquest mòdul, els i les estudiants han estat capaços de: identificar els beneficis que les sortides a la natura aporten als escolars; conèixer un ampli ventall de recursos, metodologies i subvencions per fomentar l'aprenentatge en contacte amb la natura a l'educació primària; reflexionar sobre els recursos i metodologies més adequades a cada edat i objectius d'aprenentatge; aprendre a reflexionar a partir de la pràctica i dels referents teòrics; relacionar els recursos amb els continguts curriculars de l'educació primària; dissenyar activitats a la natura relacionades amb el currículum; conèixer les normes de seguretat que s'han de tenir en compte quan s'organitzen sortides a la natura.

La proposta d'activitats es presentarà durant el curs 2022-2023 i s'incorporaran els nous materials en les activitats que es realitzin des de La Caseta-Serveis Educatius, vinculades a la visita de l'itinerari de la vall de Sant Daniel. Es pot consultar al repositori digital de la UdG: <http://hdl.handle.net/10256/22090>

Per saber-ne més

Karrow, D. D. i DiGiuseppe, M. (eds.). (2019). *Environmental and Sustainability Education in Teacher Education*. Springer Nature.

Laine, A., Elonheimo, M. i Kettunen, A. (eds.). (2019). *Leap into the Outdoor Classroom - Guide to Teaching Outdoors*. SYKLY.

Lambert, D., Roberts, M. i Waite, S. (2020). *The National Curriculum Outdoors*. Series of five books - KS1, Y3, Y4, Y5 and Y6. Bloomsbury Education.

Estudiants de la Universitat de Girona fent l'itinerari de la vall de Sant Daniel

Consulteu el vídeo
de l'experiència

Experiència 12: *Our Storytelling Circle*. El servei comunitari dins la formació de mestres d'anglès

Julie Waddington

Departament de Didàctiques Específiques de la Universitat de Girona

En què consisteix el projecte?

L'experiència *Our Storytelling Circle*: el servei comunitari dins la formació de mestres d'anglès, s'emmarca dins els estudis dels Graus en Mestre/a d'Educació Infantil i Primària de la Universitat de Girona. Concretament, es duu a terme amb els i les estudiants que cursen la menció de llengua estrangera i, per tant, estudiants que aspiren a ser mestres d'anglès en un futur no tan llunyà. De fet, aquesta assignatura en què s'ubica l'experiència, *Childrens, Literature*

o Literatura Infantil, és l'última de la menció abans de marxar cap a les escoles i fer les últimes pràctiques, finalitzant així la formació de mestres.

En aquesta assignatura, es treballa la potencialitat de la literatura per estimular l'aprenentatge d'una llengua estrangera, en aquest cas l'anglès. Un dels eixos troncats de l'assignatura és la reflexió i valoració d'accions innovadores que promouen l'aprenentatge de llengües i literatura. Per poder treballar aquest aspecte a les aules universitàries, s'ha volgut seleccionar una pràctica innovadora real, que es realitza en el marc d'una col·laboració entre un centre d'educació secundària i uns centres d'educació primària, per tal d'analitzar-la i aprendre'n. Alhora, l'experiència ens permet reflexionar sobre les nostres pròpies experiències d'aprenentatge de llengües i literatura (no sempre bones) i debatre idees per estimular-ne de més enriquidores.

Quins agents hi estan implicats?

Our Storytelling Circle reuneix tres agents educatius d'etapes que no solen tenir relació entre elles: la universitat, l'institut i l'escola de primària. Com que cadascun d'aquests agents està format tant per professorat com per estudiants, podríem dir que, de fet, hi ha sis grups diferents que interactuen al llarg del projecte.

Per part de la Universitat de Girona comptem amb la participació de la menció de llengua estrangera, en aquest cas, el professorat de l'assignatura de Literatura Infantil i els alumnes que hi participen, els quals són estudiants de quart curs del Grau en Mestre de Primària, d'Infantil o del doble grau.

Pel que fa al centre de secundària, hi participa l'Institut Francesc Cambó i Batlle del municipi de Verges, Girona. Concretament, hi participa des del seu projecte Servei Comunitari, dins el qual està ubicada aquesta iniciativa. En el procés de disseny i coordinació inicial vam poder comptar amb la pedagoga del centre, Aida Dalmau, i posteriorment amb la participació d'altres docents com Natàlia Carbonell i Josep Picot, que ens acompanyen i coordinen l'experiència aquest curs. Els alumnes participants són de quart curs de l'ESO i han escollit aquesta experiència d'entre les diferents opcions de servei comunitari del seu institut.

Per part del centre de primària, comptem des de fa cinc anys amb la col·laboració de l'escola La Branca del municipi d'Albons, Girona, tot i que ara s'està ampliant a altres centres. Dins el projecte, totes les mestres i alumnat del centre hi participen d'una manera o una altra, ja que s'incorporen les *Storytelling Sessions* dels grups de l'ESO en tots els cursos i en qualsevol moment, no només a l'hora de fer les classes d'anglès.

Com es concreta?

En el desenvolupament del projecte, valorem (mitjançant vídeos i articles) accions innovadores dutes a terme en una escola rural de Girona on l'alumnat de cicle superior de primària dissenya *storytelling sessions* en anglès amb àlbums il·lustrats per l'alumnat més jove del mateix centre. Finalment, aprenem d'aquestes experiències i dissenyem

Estudiants de la Universitat de Girona exposant les seves propostes didàctiques d'*storytelling sessions*

Consulteu el vídeo de l'experiència

les nostres *storytelling sessions* adreçades a infants d'infantil o primària, procurant que siguin sessions ben interactives.

Ara bé, funcionaran aquestes sessions en una classe real? Seran profitoses per als aprenents? Estimularan la comunicació en anglès, o bé seran incomprensibles per als infants de l'escola? Fomentaran el gust per la lectura (en una llengua estrangera)? Una proposta didàctica dissenyada en una classe a la universitat pot semblar bé en el camp teòric, però s'ajustarà a la realitat que trobarem a les escoles?

Afrontem aquestes preguntes amb el suport dels estudiants de 4t d'ESO que assisteixen a les nostres classes de la universitat durant l'exposició de les propostes didàctiques. Després de cada exposició (una simulació de classe d'anglès), els grups reben *feedback* dels seus iguals de classe i de l'alumnat de l'institut: solen rebre *feedback* útil, encarat a millorar les activitats i les seves habilitats comunicatives. Al mateix temps, l'alumnat de l'institut pren notes i extreu idees de les propostes per tal de dissenyar les seves pròpies *storytelling sessions*. Dins del marc del Servei Comunitari del seu institut, realitzaran les seves sessions amb l'alumnat de centres de primària i/o infantil del seu entorn. Un cop tenen les seves propostes inicials dissenyades, la professora de la UdG els visitarà a l'institut per oferir-los indicacions i orientar-los abans de les seves visites a les escoles.

